

КАРОМАТУЛЛОҲИ МИРЗО

ПИРИ БЕРАҲМ

МАОРИФ

ББК 82.3 (2 тоҷик)+83.3(0)9
К-27

К-27. Пири бераҳм. Кароматуллоҳи Мирзо,
– Душанбе: «Маориф», 2015, 10 сах.

Як силсила ҳикояҳои Нависандаи халқии Тоҷикистон, барандаи Ҷоизаи давлатии Тоҷикистон ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ Кароматуллоҳи Мирзо аз ҳаёти тифлон ва хонандагони синни мактабӣ таълиф шудаанд. Чанде аз онҳо ҳоло манзури хонандагони арҷманд мегарданд, ки хонданӣ, шавқовар ва пандомезанд.

Ҳикояи мазкур яке аз онҳост.

ISBN 978-99947-1-316-5

© «МАОРИФ», 2015

ПИРИ БЕРАҲМ

Додои Баҳодур ба охури говҳо коҳу кунҷора андохт, ба ғӯсфандон алаф дод. Тӯрбаи ҷавро аз рӯи пешайвон бардошта, ба тарафи собот рафтани буд, вале чӣ фикре ба сараш омад, ки аз роҳаш гашт.

– Очаи Баҳодур! – ҳамсарашро, ки дар хона дар бухорӣ ангишт меандохт, ҷеғ зад. Баҳодур ҳам телпакашро ба сар гузошту аз паси модар берун давид.

– Аз ту як чӣ пурсиданиам, – гуфт додояш ба модари Баҳодур.

– Чӣ будааст?

– Чанд рӯз мешавад, занак, ки аз болохона алаф фурорам, як дарза ё ним дарзааш гум мешавад. Хаёл мекардам, ки худат ба очаат ё ба ягон ҳамсоя медиҳӣ, «ҳеҷ боке не», мегуфтам, лекин навод ҷави тӯрбаро ҳам ба онҳо диҳӣ? Як соат пеш ҳамин тӯрбаро, – вай тӯрбаи дасташро аз нав ба замин монд, – пури ҷав карда будам, ана бин, нимааш холӣ.

– Ба ҳеҷ кас ман коҳу ҷав намедиҳам, додош.

– Набошад, кӣ мебарад? Ягон каси бегона ба хонаи мо намедарояд-ку?

– Ин кори бачаатон – Баҳодур.

– Баҳодур алафу ҷавро чӣ мекунад?

– Аз худааш пурсед.

Баҳодур, гӯё худро аз назари падару модар панаҳ кардан меҳост, сарашро ба даруни гиребони палтояш кашида, гунаҳкорона ба замин, ба пеши пойҳояш менигарист.

– Баҳодур, ҷавро ту гирифтӣ? – ба писараш муроҷиат намуд падар. – Боз барои гунҷишку мусичаҳо? Навод ним халта ҷавро барои онҳо гирифта бошӣ?

Баҳодур, сараш ҳам, хомӯш буд. Модар сирри вайро

фош кард. Баҳодур ҷавро ба хари бобои Салим бурдааст, дарзаҳои алафу беда ҳам эми он мешудааст. Барои ҳамин ҳам ҷойи маркаби бобои Салим пушти дарвозаи онҳо. Шабу рӯз ҳеҷ ҷо намеравад. Касе аз дарвоза берун шавад, ҳушаш кашол, ки ба вай ягон ҷӣ медиҳанд. Ҳурт-ҳурт мекунад.

– Шаби набуданатон вайро оварда, дар ҷойи асп баст, - гуноҳҳои дигари Баҳодурро ҳам модар пеши падараш хабар кашид ва боз гуфт, ки модар ҳамон рӯз бо як азобе маркабро аз оғил баровардааст.

– Инсофи соҳибашро Худо гирифтааст, – гуфт додои Баҳодур.

– Пагоҳиҳо аз пеши маркабаш гузашта масҷид меравад, намоз меҳонад, - киноя зад модар. – Ба ҷойи намоз хондан ба ин ҳайвони безабон ҷойи гарму хӯрок диҳад, ҳазор бор савоб.

Падари Баҳодур ба писараш дигар чизе нагуфта, тӯр-баро бардошт, аз коҳдон ба он боз ҷав андохта, ба сӯйи собот, ба назди аспашон равон шуд.

Баъди ин воқеа Баҳодур гӯё рӯҳ гирифт. Рӯзе ду-се бор дар тағора коҳу ҷав гирифта, ба паси дарвозаашон мебаромад ва онро ба назди маркаби бобои Салим мемонд. Маркаб кумур-кумур коҳу ҷав меҳӯрд, гоҳе пойҳои Баҳодур, либосҳояшро бў мекашид, гӯшҳояшро мечунбонд, фаххос мезад, аз афташ, аз писарак миннатдор буд, ташаккур мегуфт.

Рӯзе Баҳодур пеши маркаб меистоду ҷонвар аз тағора коҳу ҷав меҳӯрд. Бобои Салим дар роҳ намоён шуд. Ў баъзан ба риши сафедаш панҷа зада, якто-якто қадам мемонд.

– Ассалом, бобо, – гуфт Баҳодур ба мӯйсафед.

– Салом, бачам.

– Бобо, ҳамин харатонро ба ман диҳед, – хоҳиш кард Баҳодур.

– Гир, бачам, азони худат, поку пиҳил бахшидамат, ба Худо, ки додамат, – такрор намуд бобои Салим.

Баҳодур бовар надост, ки бобои Салим маркабашро ба ӯ мебахшад, не, бовариаш намеомад. Кайҳо боз вай дар орзуе буд, ки ҳамин маркаби сафеди бобои Салим азони худи ӯ бошад, онро ба хонашон оварад, ба монанди падараш, ки ба аспашон нигоҳубин мекунад, ӯ ҳам ба маркаб коҳу ҷав, об диҳад, бо ҷулу кӯрпача болояшро пӯшонад, нагузорад, ки он хунук хӯрад... Баъд дар баҳорон ба он савор шаваду ба боғҳои колхоз, ба дашту саҳро, ба дараҳои дур равад, алаф даравад, гул чинад. Ана ҳоло бобои Салим маркабашро ба вай дода «гир, бахшидам» гуфт. Наход ин маркаби сафеди калони бобо аз он вай шуд?

– Ба хонамон дарорам? – аз ёлҳои маркаб саҳт дошта буд ӯ.

– Наход, Баҳодурҷон, ту ба гапи мани мӯйсафед бовар накуни? Гуфтам-ку, гир, бахшидам. Пагоҳ хона биё, ҷулу полонашро ҳам медиҳам, – гуфт бобо. Дар ин лаҳзаҳо Баҳодуру бобои Салим танҳо набуданд. Ҳамсояҳо ҳам дар назди дарвозаҳои онҳо меистоданд. Модари Баҳодур низ ҳозир буд. Ҳама гапҳои мӯйсафедро шуниданд.

– Гир, бачам, бонӣ кун, савоб мешавад, дигар он ба ман лозим нест, – гуфт бобои Салим ва ба роҳаш рафт.

Баҳодур маркабро ба хонашон даровард. Дар бурҷи оғил, дар пеши гову гӯсфандҳои онҳо, ба он ҷо ёфт. Шабҳои барф, хунокии қаратун дигар ҳаёли вай ба маркаби бобои Салим намешуд, ҳичил набуд, ки он дар кӯча асту зерӣ барф хунук меҳӯрад. Маркаб дар оғилонҳо, дар ҷойи гарм, охураш пури коҳу алаф. Вале

гоҳ-гоҳ Баҳодур аз падар ғурбат мешунид:

– Якто гуфта, бачам, туро аз ҳад зиёд эрка кардем, чӣ номаъқулие кунӣ, ҳеҷ чӣ намеғӯем, оқибат аз худ рафтӣ. Бобои Салим маркабашро ба ту намедихад, заҳмат на-
каш, мон равад, аз оғил барор.

Ҳатто як рӯз падараш маркабро пешандоз карда аз ҳавлӣ баровард ва дарвозаро аз дарун занҷир андохт.

– Пагоҳ рӯ ба гармӣ шавад, албатта, вай омада мар-
кабашро мебарад, онро соҳиб мешавад, ин мӯйсафедро
ман медонам, – гуфт вай боз ба Баҳодур.

Маркаби бобои Салим аз ҳавлиашон рафту ҳамон шаб Баҳодурро хоб набурд, фиғон андохт, то саҳар хомӯш нашуд, ба ақидаи модар «бачаяки талбидааш» сӯхта бирён шуд. Падар ба ӯ гуфт, ки аз бозор барояш маркаби дигар меорад, бо пули худашон мехарад, беминнат, беиллат... Аммо Баҳодур қабул накард, гуфт, ки ҳамин маркаби бобои Салим аз онӣ худаш аст, бобо додааст, падараш агар маркаби дигар орад, онро ҳай карда аз дарвоза мебарорад, намехоҳад. Падар ноилоҷ монда буд. Рӯзи дигар пагоҳӣ катӣ ӯ боз маркаби бобои Салимро ёфта овард. Баҳодур аз он шод буд, ки маркаби сафеди пири дӯстдоштааш дигар дар кӯча, дар зери барфу борон хунук намехӯрад.

Рӯзҳои хунуку яхбандиҳо ҳам гузаштанду ҳаво рӯ ба гармӣ ниҳод. Дар яке аз ҳамин рӯзҳо Баҳодур маркабашро савор шуда, ҳамроҳи бачаҳо ба сайри беруни деҳа рафт. Дар роҳ бобои Салим бо ӯ рӯ ба рӯ омад.

– Баҳодур, бачам, ин маркаби моро куҷо мебарӣ? Дигар вайро азоб нате, убол аст, бас! – бобои Салим пеши роҳи ӯро гирифт ва Баҳодурро аз маркаб фуровард. – Агар бинам, ки дар роҳу рӯ ба он даст расонӣ, мезанам, гӯшатро бурида мепартоям, ин маркаби мо, – таъкид кард бобо ва

аз банди он дошта этак кард... Баҳодур дар ҷавоб ба пирамард чизе гуфта натавонист, нагуфт, ки вай маркабро дар рӯзҳои хунуки зимистон нигоҳубин кард, ба зами ин ҳуди мӯйсафед онро «азони худат, бахшидамат» гуфта буд, магар вай ин суҳанҳояшро аз хотир баровардааст? Не, Баҳодур дар ҷавоби ин ваъдахилофӣ, дурӯягии мӯйсафед забон кушода натавонист. Бо дили пуралам ва лабу лунҷи кашол ба хонашон баргашта, ба падару модараш гуфт, ки бобои Салим маркабашро гирифт...

– Дидӣ, бачам, гапи худам рост баромад. Гуфта будам, ки мӯйсафед дурӯғ мегӯяд, фиреб медиҳад. Вай бераҳм, беинсоф аст, одами беинсоф рост намегӯяд, шарму ҳаё надорад... Айби худат, - падар ӯро сарзаниш кард.

Боз фасли зимистон омадааст. Рӯзҳо хунук шуда, оби ҷӯю ҷӯйчаҳо ях бастанд. Мардум боз хонаҳояшонро гарм мекунанд, гунҷишакон дар лонаҳояшон панаҳ мебаранд. Бобои Салим боз маркабашро, ки баҳорону тобистон, дар рӯзҳои гарм, бо он коҳу алаф, ҳезум кашонда, ҳамаи корҳои рӯзгорашро ба ҷо оварда буд, аз ҳавлиаш ба берун ронд, ҷойи маркаби пир боз кӯча, паси дару девори ҳамсояҳо гашт. Соҳибаш – бобои Салим бошад, ҳар пагоҳи худашро ба ҷомаҳои серпахтаю ғафсаш печонда аз назди он мегузарад, масҷид меравад, намоз мехонад...

Аммо ғами маркаби ӯ бошад, ҳанӯз дар дили кӯчаки Баҳодур. Маркаб аз паси дарвозаи онҳо дур намеравад. Баҳодур гоҳ-гоҳе дар тағора коҳу ҷав гирифта, пеши он бурда мегузорад, лекин падараш дигар намегузорад, ки маркабро ба ҷои гарм – ба оғиашон дарорад. Айби падараш не, бобои Салим одами нағз набудааст, бераҳм будааст.

КАРОМАТУЛЛОҲИ МИРЗО

ПИРИ БЕРАҲМ

Мухаррир
Мухаррири техникӣ
Тарроҳ ва ороишгар
Рассом
Ҳуруфчин

Амирхон Аҳмадхонов
Робия Абдуллоева
Фирдавс Давлатбеков
Хусейн Чилаев
Суруш Зайниддинов

Ба чопаш 13.01.2015 имзо шуд. Андозаи 60x84 1/16.
Қоғазӣ бурандуд. Чопи офсетӣ. Ҷузъи чопӣ 0,5.
Гарнитура Times New Roman Tj.
Адади нашр 5000 нусха. Супориш № 41/2015

Муассисаи нашриявии «Маориф»-и
Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон.
734024, Душанбе, кӯчаи А. Дониш, 50.
Тел: 98-552-89-89. E-mail: najmiddin64@mail.ru

